ผลสรุปของการประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่ 1

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่1

แนวคิดสำคัญ จากปาฐกถาพิเศษ

- คุณค่าของอาสาสมัครที่สำคัญ คือการมุ่งเน้นการทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ถือเป็นพละกำลังของเมือง นอกเหนือจากจะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมได้แล้ว การทำงานอาสาสมัครยังเป็นการพัฒนาตนเอง
- การเป็นอาสาสมัครจะต้องเป็นผู้มีทักษะ มีความรู้ มีทัศนคติที่ดี และที่สำคัญคือต้องมือทำ
- และนอกจากจะมีจิตอาสาแล้ว สิ่งสำคัญคือจะต้องมีความเป็นประชาธิปไตย
- ในการจะปลูกฝังสร้างสำนึกจิตอาสาในสังคม อาจต้องมีการสร้างเงื่อนไขให้คนในสังคมเกิดการเรียนรู้

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่1

อาสาสมัครกับการศึกษา

- สถาบันการศึกษาเป็นภาคส่วนสำคัญ ที่มีทรัพยากรบุคคล ความรู้ และสามารถสร้างช่องทางให้นักเรียน นักศึกษาได้มีโอกาสสร้างเสริมประสบการณ์ในการทำงานผ่านกิจกรรมงานอาสาเพื่อสังคม
- จากประสบการณ์ประเทศญี่ปุ่น ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการสร้างอาสาสมัครเยาวชน มีการสนับสนุนให้เยาวชนทำโครงการอาสาสมัคร และมีกลไกศูนย์อาสาสมัครอยู่ในมหาวิทยาลัย
- รูปแบบการเรียนการสอน แบบ Active Learning, และกระบวนการอาสาสมัครนอกห้องเรียน เป็นรูปแบบที่ช่วยเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองให้กับนักศึกษา ทำให้เด็กรู้จักตนเอง รู้จักโลก
- กระบวนการอาสาสมัคร เป็นส่วนสำคัญในการเติมความรู้ประสบการณ์ที่ไม่มีในห้องเรียน สามารถทำให้เด็กๆได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่1

อาสาสมัครกับการจัดการภัยพิบัติ

- ในภาวะภัยพิบัติ คนในชุมชนเองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผันตัวเองมาเป็นอาสาสมัครในชุมชน และอาสาสมัครจากภายนอกมีบทบาทเข้ามาช่วยหนุนเสริมในสิ่งที่ชุมชนยังขาดและมีความต้องการ
- การเตรียมอาสาสมัครให้มีความพร้อมด้านการทำงานคือ ยกระดับอาสาสมัคร จากอาสาสมัครเล่น เป็นอาสาสมัครมืออาชีพ
- การมี “กระบวนการจัดการอาสาสมัคร” ที่ดี เป็นสิ่งสำคัญในภาวะภัยพิบัติ
- เมื่อเกิดภัยพิบัตินั้นสิ่งสำคัญที่ต้องทำคือระบบการประเมิน-วิเคราะห์-ทำนายเพื่อการวางแผน จำเป็นจะต้องมีการเตือนภัยแจ้งเหตุที่มีประสิทธิภาพ มีการระดมทรัพยากรและแรงงานเข้าไปจัดการแก้ไขอย่างมีระบบและทันท่วงที
- การมีศูนย์ประสานงานข้อมูล จัดการข้อมูลเหตุการณ์และความเสียหายเพื่อประสานหน่วยงานต่าง ๆ ได้ จะทำให้การช่วยเหลือและเข้าถึงกลุ่มที่ประสบภัยจริง

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่ 1

อาสาสมัครกับสุขภาวะทางปัญญา

- งานอาสาทำให้ได้รู้จักเข้าใจตนเอง เห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน และเชื่อมโยงความรู้สู่ตนเองได้
- ปัจจัยที่ส่งผลให้งานอาสามีการเรียนรู้สุขภาวะทางปัญญาและพัฒนาจิตวิญญาณนั้น ได้แก่ การออกแบบกระบวนการให้ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างอาสาสมัครและผู้จัดงาน รวมทั้งผู้รับความช่วยเหลือ ให้ความสำคัญกับการสะท้อนตนเอง (Self Reflection) ของบุคคลทั้งด้านความคิดและความรู้สึกทั้งก่อนและหลังการลงมือทำ

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่1

อาสาสมัครกับสวัสดิการสังคม

- อาสาสมัครควรจะต้อง “ให้ความสำคัญกับเป้าหมายการพัฒนางานอาสาสมัครไปสู่การก่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน
- รัฐควรจะมีกลไกการส่งเสริม เรื่องการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ ในครอบครัวเพราะว่าสังคมไทยกำลังก้าวสู่การเป็นเป็นสังคมผู้สูงอายุ ควรมีการสร้างกลไก ให้ภาครัฐและภาคประชาสังคมเข้ามาวางกลไกให้มีการเตรียมความพร้อมของสังคมผู้สูงอายุได้ดียิ่งขึ้น
- การเตรียมตัวรองรับสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย กลไกหนึ่งคือการ พยายามสร้างให้ ท้องถิ่นเป็นผู้ขับเคลื่อนเรื่องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการขยายผลการทำงาน ให้มีทุกจังหวัด ๗๗๗๖ แห่ง ทั่วประเทศ

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่ 1

อาสาสมัครกับสุขภาพ

- อาสาสมัครในมิติสุขภาพต้องอาศัยความรู้ ทักษะ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เนื่องจากเป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ความเป็นความตาย
- งานด้านสุขภาพต้องทำงานท่ามกลางระบบที่เชื่อมโยงกับภาครัฐและประชาชน ที่ยังมีช่องว่างอยู่มาก อาสาสมัครเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยเติมเต็มช่องว่างนี้

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่1

อาสาสมัครกับการสร้างความเป็นพลเมือง

- รูปแบบของอาสาสมัครที่นำไปสู่การสร้างความเป็นพลเมืองมีหลากหลาย แต่สิ่งสำคัญคือการสร้างเงื่อนไขให้เกิดการเรียนรู้เรื่องความเป็นพลเมือง
- เมื่ออาสาสมัครมีความเป็นพลเมือง จะนำไปสู่การสร้างสังคมพลเมือง ที่ทุกคนช่วยกันดูแลสังคม สามารถจัดการปัญหาในสังคมร่วมกันได้

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่1

อาสาสมัครกับสิทธิมนุษยชน

- ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน ยังเป็นประเด็นที่ต้องการอาสาสมัครเข้ามาหนุนเสริม
- ในสถานการณ์ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน อาสาสมัครมีบทบาทสำคัญในงานด้านการเก็บข้อมูล
- การทำงานอาสาสมัครในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน หน้างานเป็นสิ่งที่มีความท้าทายสูง อาสาสมัครต้องได้รับการเตรียมความพร้อม

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่1

อาสาสมัครกับการพัฒนาชุมชน

- สังคมชนบทสมัยใหม่ต่างจากอดีตมาก ปัญหาในชนบทซับซ้อนขึ้น การที่อาสาสมัครเข้าไปเรียนรู้และทำงานบริการชุมชนจึงต้องสามารถเข้าใจปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนและมีทักษะ เครื่องมือในการทำงานบริการชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อชาวบ้าน
- อีกบทบาทสำคัญของอาสาสมัครในการทำงานกับชุมชน คือ การทำงานข้อมูลให้ชาวบ้านเห็นสภาพปัญหาที่มีผลกระทบต่อชุมชน และสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ผ่านการการให้คนในชุมชนเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นและให้ชุมชนเป็นผู้มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาของชุมชนตนเอง

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่1

อาสาสมัครกับเยาวชน

- เมนเทอร์หรือระบบพี่เลี้ยงเป็นส่วนสำคัญในการประคับประคองให้เยาวชนอาสาสมัครทำงานอาสาสมัครได้เสร็จสิ้น และทำอย่างรู้คุณค่าของสิ่งที่ตนทำ
- คุณลักษณะที่สำคัญของเมนเทอร์ที่อาสาสมัครที่ทำงานต่อเนื่องและพัฒนาไปสู่การทำงานภาคสังคมเป็นอาชีพ ได้แก่ 1) มีความจริงใจและสื่อสารผ่านการกระทำอย่างสม่ำเสมอ 2) การให้พื้นที่ในการลงมือทำสิ่งต่างๆ 3) การเป็นตัวแบบที่ดี 4) เปิดใจรับฟังและไม่ตัดสิน 5) ดูแลกันทั้งในมิติการทำงานร่วมกันและด้านอื่นๆ

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่1

อาสาสมัครกับสิ่งแวดล้อม

- ทุกคนเป็นอาสาสมัครด้านสิ่งแวดล้อมได้ โดยเริ่มจากการจัดการของตนเองในชีวิตประจำวัน เช่นการช่วยประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ ไปจนถึงการใช้ทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องสิ่งแวดล้อม
- ประเด็นสิ่งแวดล้อม ต้องการพลังของอาสาสมัครจำนวนมากมาช่วยในการขับเคลื่อนรณรงค์ เนื่องจากเป็นงานที่ต้องทำต่อเนื่อง และใช้เวลาในการสร้างการเปลี่ยนแปลง

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่1

เครื่องมือ กลไก ในการทำงานอาสาสมัคร

- **Volunteer Center** : ศูนย์อาสาสมัครเป็นกลไกสำคัญของการบริหารจัดการอาสาสมัครในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีกระบวนการทำงานที่ดูแลการทำงานของอาสาสมัครในทุกกระบวนการ เป็นกลไกที่น่าสนใจในการไปสร้างศูนย์ประสานงานกลางเช่นนี้ให้เกิดในภาคส่วนต่างๆ เพื่อช่วยจัดระบบ เชื่อมโยงเครือข่าย และทำให้การทำงานอาสาสมัครมีปะสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- **Volunteer Management** : การจัดการอาสาสมัคร เป็นการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีแรงจูงใจแตกต่างออกไป และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้กิจกรรมอาสาสมัครนั้นประสบความสำเร็จ เป็นวงจรการดูทำงานอาสาสมัครตั้งแต่การวางแผนออกแบบงาน ไปจนถึงเมื่องานเสร็จสิ้นมีการประเมินผล และทำให้อาสาสมัครกลับมาทำงานกับองค์กรอีกในอนาคต

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่1

รูปแบบ และแนวคิด ในการทำงานอาสาสมัคร

Professional Volunteer หรืออาสาสมัครผู้เชี่ยวชาญ

- ✓ ทุกคนสามารถใช้ทักษะด้านวิชาชีพของตนในการมาช่วยทำงานอาสาสมัคร
- ✓ อาสาสมัครต้องสามารถใช้ทักษะของตนในการสร้างเสริมศักยภาพ หรือขยายผลขององค์กรที่มีต่อสังคม มากกว่าการเข้าไปช่วยเหลือเป็นครั้งคราว

Corporate Volunteer หรืออาสาสมัครภาคเอกชน

- ✓ คืออาสาสมัครที่ใช้ทักษะและความเชี่ยวชาญทางภาคธุรกิจของตนเอง มาทำงานอาสาสมัครเพื่อสนับสนุนภาคสังคม เนื่องจากภาคธุรกิจเป็นภาคส่วนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะและมีทรัพยากร ซึ่งสามารถไปหนุนเสริมการทำงานในภาคสังคม
- ✓ เป็นการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคม

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่ 1

รูปแบบ และแนวคิด ในการทำงานอาสาสมัคร

Volunteering and Human Development

- ✓ในหลายประเทศทั่วโลกมีการออกนโยบายสนับสนุนงานอาสาสมัครไม่ว่าจะเป็นรูปแบบงานอาสาสมัครชุมชน ภายในประเทศ หรือ ระหว่างประเทศ โดยแนวคิดสำคัญเบื้องหลังคือ งานอาสาสมัครเป็นกระบวนการที่ช่วยสร้างคน
- ✓การทำงานอาสาสมัคร ถือเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาศักยภาพมนุษย์ โดยเป็นการสร้างการเรียนรู้ในเรื่องความเป็นพลเมือง การทำงานร่วมกับผู้อื่น การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ การตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เป็นการสร้างทุนทางสังคมรูปแบบหนึ่ง

Volunteering in Digital Age

- ✓การทำงานอาสาสมัครในยุคดิจิตอล เทคโนโลยีและการสื่อสารเป็นตัวแปรสำคัญในการระดมอาสาสมัคร และสื่อสารรณรงค์ ที่ทำให้สามารถระดมความช่วยเหลือได้รวดเร็วมากขึ้น
- ✓ความคิดสร้างสรรค์ และการออกแบบกิจกรรมที่สนุกและน่าสนใจ เป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดอาสาสมัครมาทำงานในภาคสังคม

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่ 1

รูปแบบ และแนวคิด ในการทำงานอาสาสมัคร

มาตรฐานงานอาสาสมัครไทย

✓ การมีมาตรฐานหรือแนวทางปฏิบัติในการดูแลอาสาสมัครขององค์กร จะเป็นการช่วยให้อาสาสมัครสามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ อาสาสมัครเกิดการเรียนรู้ และงานที่อาสาสมัครทำสามารถช่วยสนับงานภารกิจขององค์กรได้อย่างแท้จริง

Volunteering and Impact Evaluation : งานอาสาสมัครกับการประเมินผล

✓ งานด้านการประเมินผลการทำงานอาสาสมัครอาจไม่ใช่ขั้นตอนสุดท้ายในการทำงาน หากแต่ต้องมีการวางแผน ออกแบบ และเก็บข้อมูลในขั้นตอนต่างๆ โดยข้อมูลที่ได้นั้นจะบอกเราถึงความก้าวหน้าและสามารถทำให้เราตอบสนองต่อข้อบกพร่องได้ทันท่วงที

งานประชุมระดับชาติ
ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่1